

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozfordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsei utca 68. szám, első emelet.

DELEJTÜ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szer-
kesztőségnél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésekben; vidéken nin-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beiktatásért minden három hasál os
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámítatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, július 3. 1860.

27. szám.

Harmadik évi folyam.

Szomorú esztendő.

Történeti rajz. *)

I.

A 16-ik század végén s elején a tizenhetediknek Erdélyben a megmentő protectorok gonoszal gazdálkodának. Mihály, moldvai vajda és Básta György, mindketten a német udvar küldöttei a célból, hogy meghódítsák Erdélyt, hogy bástyáiról letépjék a félholdat s kiüzzék bércei közül a krimi rablókat, olyan inséget hozának rá, milyenre a legőszebbek sem emlékezének s milyent egy utód sem ért tizediziglen.

Ez volt azon idő, midőn a barát is rabolt, s rabolt az ellenség is, s ki legtöbbet gyilkolt s ki legtöbb ház falára írta fel a lemészároltak vérével a család nevét, az volt a legjobb barát. Akkor az erdők, havasok népesedtek meg, mert a falvak temetőkké váltak. S utoljára a barátok egymást üldözik, hogy egy végetlen róna felett tegyék urrá a hóditót.

Párját e tizednek kevés kronikában találjuk feljegyezve. Mindennap egy Bertalan-éj, egy sicíliai alkony, egy 13. october (1793) volt, s legboldogabb ki tul nem élte azt. Mihály és Básta, két Alba egyszerre, kegyetlenebb, zsarnokabb, ördögibb amannál. S ha néhány főurat félelem és rettegés egyik vagy másik táborában tartott is, annál rosszabb ránézve; két egymásra féltékeny hatalom közül egyik vagy másik üldözését nem kerülheté el. Az ország parlaggá lett, keletteli kereskedése megszűnt, a földet nem mivelték, a lakosokat éhség és rablók mészárlák; csak egy helyt nem volt inség: a táborokban, csak egy helyt lehete dús takarmányt látni: a fegyveres rablók terhelt szekerein.

Kebellázító látomány! idegen portyázók közt látni Erdély kincseit, szép leányait, csak fiait nem. Ezek a Báthori Zsigmond táborába gyülekeztek, hogy visszafoglalják számára a fejedelmi széket.

II.

Báthori Zsigmond 1599-ben fejedelmi székét fölcserélte Rudolf császárral. De sem a neki, sem az or-

szágnak tett ígéreteket teljesítve nem látta. S ha ő könnyelműségében, meggyőződéséből céljaiért gyilkoltatott is, de a nép s nemesség nem érezé kezének súlyát, mint e nemeberek korában.

Visszatért tehát Prágából s serge naponkint szaporodott. Elegen voltak kik életükön kívül mindent elvesztettek, s szerették volna a hazáért ezt is elveszteni, kik nőik megfertőzését, javaik bitorlását, jogaik lábbal taposását végre is megunták.

Zsigmond seregei Goroszló alá gyültek. August 3-ika *) hajnalán egy nyulánk, magas, öszülni kezdő férfi, tisztos halvány arccal egy kopár dombon rendezi a tábornok. A hang, melylyel katonáival szólt, önéretet, a mód, melylyel sergeit osztályozá hadi ismeretet tanusított. E férfi Székely Mózes volt, a beteg Borbély helyett parancsnok. Básta és Mihály valának a támadók, s posztóját Székely késő éjjelig megtartá. De e támadások annyira megújulának, s a fejedelmi seregből annyian elestek, hogy ez végre is hátrálni kényteték.

A sereg elszéledt. Zsigmond Moldvába, s Székely Deés felé menekültek, többen elfogattak, kivégeztettek, s egyetlen csata következtében így lón két zsarnok Erdély urává.

III.

Ki mert volna a diadalmas seregnek többé ellentállani? Kolozsvár feladta magát s utána a többi várak. Csakhamar kimutatták, mi vár a meghódítottakra: e várossal 34,000 ft. váltságpénzt fizettetének s ígéretük ellenére kirablák. Annyira demoralizálódott e sereg, melynek rablás és gyilkolás vala napi parancsa, hogy vezéri szóra sem hallgatott.

Ekkor szétoszlott a két tábor zsákmányt gyűjteni. A földnép marháit behajtá, takarmányait felgyujtá, házait kipredálta s instructiója szerint, hol csak megkapott egy papot vagy posztóruhás embert, legyilkolá.

A moldvai vajda pedig nagyobb csapatokat küldött a városok ellen. Básta ellenezte ezt; ő zsarnok volt elvből, de Mihály természeténél fogva: az öletett, hogy rettegést terjeszzen; ez, mert élvezetét találta benne. A vajda csak kinevette a német vezér ellenvetéseit,

*) E cikk 1851-ben készült egy vállalat számára, mely a sajtót nem hagyhatta el.

*) Némelyek a csata helyét Doroszlónak írják. Szalárdi hibásan august 31-ére teszi a csata idejét. (Szerk.)

s miután kipurították Tordát, Enyedet, Gyulafehérvárt fejedelmi lakával, káptalanjával s pompás egyházával. Ez utóbbiból a nagy halottak hamvait szétszorák s a Hunyadi János kardját egy hajdu magával vitte Orczi Péterhez. De e pietista a Dunába vetteté: „Nincs ily korszakban“ mond, „olyan embernek utódja“

IV.

Borbély és Székely Mózes, egy szétszórt sereg romjaival nem védheték e szerencsétlen városokat. Az első Fogarasba, a második Dévára menekült s Mihály vajda, Rác Péter kegyencével, még a esászári ház kevés számu hivein is oly kegyetlenségeket vitetett véghez, a német vezérnek oly gunyos, fenhéjázó és büszke feleleteket adott, hogy ez csak alkalomra várt, eltenni láb alól azt, kivel dacolni nem birt. Básta korlátlan ur akart lenni. Hogyan türhetett volna még egy embert, ki azt mondá neki: „én szövetségese, te csak szolgája vagy a császárnak“!

Besztercére küldé 22 ezer fto sarcért és élelmi szerekért, s mig ezek odajártak augusztus 19-én vasárnapon Beauri által 300 valló kíséretében felszólítá Mihályt, engedne neki szabad utat Fogaras ellen. S így értesülve, hogy a vajda sátrában magánosan van, katonáit hadirendbe állítá, s az átvonuló csapat által a magát védelmező Mihályt összekoncoltatá. *)

Mint rendszeren ily gyilkolások alkalmával, a vajda tetemeivel éktelenül bántak: mocsárba hurcolák, végre egy gödörbe hányták. S Básta Keresztesmezőről, a tett színhelyéről, Kenyérmezőre ment, honnan Rudolf előtt tettét azzal indokolá, hogy a vajdát Zsigmonddali titkos levelezéssel vádolá.

V.

A szász városok nagy része csakhamar föladta magát. Nem úgy Déva, Fogaras és Brassó, melyeket Borbély, Székely és a fejedelem védtek, s mely utóbbi Zsigmondnak átadá ezüstjeit, hogy ez belőle pénzt veressen. Ily pénzt ma is láthatni; „Deo optimo maximo et patriae vindici“ körirattal.

Zsigmond pártja naponkint nőtt. Nőtt reménye is a sultántól kapott Athname által. Básta is gondolkozott ellenszerekről: Kolosvárt megerősíté, az élelmi szereket Radnót melletti táborába gyűjté s felgyujtatá, egész városokat kiirtatott, hogy néptelenüljön, hogy koldusodjék, hogy meghódoljon az ország.

Borbély Déván várta a török segítyt; Székely Besztercét foglalta el, Toldit Kolosvár ellen küldé, ő maga Torda felé vitte seregeit, hol Básta hajdui csak a templomban 300 menekült gyilkoltak le s étették meg a kutyákkal.

Hiába várták a török segítyt; s a nyomorgatott ország alkudozni kezdett Rudolfal, mi alatt Székely a fejedelmi seregekkel viszont Kolosvár ellen ment.

*) A napot, melyben Mihály oláh vajda Martinuzzi, Gritti és Báthory bíbornok sorsában osztozott Gebhardi és Ersch hibásan september 6-ára teszik. (Szerk.)

Ez újabb merény újabb inségszülőanyja Ión. Básta jól tudta, hogy a készületlen fejedelmi seregeknek ostromszerei nincsenek, hogy az ingatag Zsigmondban semmi kitartás; s hogy biztos segélyeszközöket nem találhatva, végét vetendő a nyomorgatásnak, előbb utóbb lemondand a fejedelemségről.

Általán ez évi hadjáratok rendszere volt, elő s hátra csavarogni a seregekkel; foglalni a mit lehet, megtartani semmit; gyilkolni mindenfelé mint az almási és bethleni őrsereget, melyek ígélet dacára egy lábíg lekoncoltattak.

Végre Básta 4000 emberével Beszterce ellen ment s ostromolni kezdé. A várat Vitéz védelmezé elszántan, határozott szilárd akarattal s a benyomulni törekvőket többször visszaverte.

Az ostrom folyamát Zsigmondnak Bástávali alku-dozása szakasztá félbe, mely szerint fegyverszünetet kötöttek, addig is mig Rudolfal teljes egyezkedés jöhetne létre. Annak pontjai szerint az ország felső részét a Marosig Básta birandá, s így Vitéz fejedelmi parancs nyomán feladá Besztercét.

A kivonuló őrséget szokás szerint megrohanták s legyilkolák kiket lehetett. Vitéz több főurral elesett, a tábori podgyász kizsákmányoltatott, s végre a meggyalázott nőket is lekoncolák. (1602 február.)

Básta még néhány várat ellátott őrséggel, katonáit téli szállásra elrendezé s ő maga kivonult Szathmárba.

VI.

Csak alig egy tized előtt és Erdély boldog ország volt. Oligarchái egy egy kis királyok, kiket még Zsigmond is alig mert bántani. Kereskedése virágzó, műipara sok más államéval kiállta a versenyt, földmívelése elég jó karban, pénze elegendő, iskoláiban virágoztak a tudományok, irodalma nem jelentéktelen s mi legfőbb, állami belszerkezetét senki sem merte megtámadni.

Öt év óta hanyatlottak ezek, s e percben a végényészet örvénye előtt állottak. Az országban egyetlen eszme uralkodott: a rettegés; az országban had, éhség és pestis dult. A kereskedés és gabnatermesztés megszűnt, s mit Bácságból behozának a buzának köblét 40 fton adták.

Ily körülmények közt természetes vala, hogy a külhatalmak ellen fegyveres oppositio létesüljön, melynek feje Borbély, de szelleme Székely volt. Ez oppositio combinatiói legtöbbször Zsigmond személye körül forgottak; a nélkül, hogy az előrelátó vezérek annak ingatagságait kifeledeék volna számításukból.

De Zsigmondot a jezsuiták jobban beleoktatták az ámitás mesterségébe, hogy sem szándokait ne tudta volna elég ügyesen elpalástolni. A nélkül hogy sejtette volna valaki, a fegyverszünet idejét Básta és Rudolfali alku-dozásokra használta fel s hogy azt még jobban titkolhassa, a rabló hajduk ellen elég erélyes intézkedéseket tett.

Másfelől Bástát is megkelle győzni komoly szándoka iránt.

Elfogatta tehát Székelyt, ki Kolosvár ostrom alóli

fölmentése s Beszterce feladása miatt keserü szemrehányásokat tett, s előbb Dévára, onnan Fogarasba vitette fogságba s ki sem bocsátá, míg a rendeket Brassóba össze nem gyűjté, tanácskozándó velök ottan „mikép kellésék a vám összegekből neje hozományai árát a császárnak kifizetni és őt ekkép megengesztelni?”

Szilágyi Sándor.

(Folytattatik.)

Levelezések.

Bukarest, 1860-ki június 13-án. Tisztelt szerkesztő ur! Ügyeim arra kényszerítvén, hogy sietően ide kelle utaznom, miután az utazás Temesvárról ide nem minden napon történik, de azon felül érdekes is, úgy hiszem az olvasó közönség szívesen veendi ezen utazásom vázlatát.

Ide érkezendő, és mint emlitém, utam sietős levén a dunai utat választám azon hiszemben, hogy ezen az uton három nap alatt céloamat elérendem, de ebben nagyon csalatkoztam; jóllehet ugyan a dunagőzhajózási társulat fennen hirdeti, hogy a személyszállító gőzös minden vasárnapon és csütörtökön reggeli 10 órakor érkezik Baziásra az utasokat Gyurgyevo és Sztambul felé viendő, mind a mellett ezen hirdetés nem egyéb nagy-szerű ámitásnál, mert én ezen hirdetés alapján f. hó 7-én tehát csütörtöki napon Temesvárról éjfél utáni 2 órakor vasuton elindulván, és 8 órakor reggel Baziásra érkezhvén, három óra mulva vagy is ugyan az nap, déli 11 órakor „Széchenyi“ hajóval utnak indittattam és délut. 5 órakor Orsovára meg is érkeztem, de itt kiszállni, és más nap, vagy is f. hó 8-ig délutáni 4 óráig Orsován vesztegleni kénytettem; ekkor az „Árpád“-ra felvétetvén 3 óra hosszágig utaztunk, és 7 órakor Turn-Szeverin-be érkezhvén, hajónk helyben maradt és csak más nap reggeli 9 órakor indult tovább, Viddinben legalább 2 órát, Pikéten 6 órát, Sistovban 2 órát és Ruscsukon 3 órát töltvén f. hó 10-én estve 9 órakor értünk nagy nehezen Gyurgyevóba és így az utazás Temesvárról Gyurgyevóig 91 órányi időbe került.

Midőn ezen lassuság ellen panaszkoztam, azon választ nyerém, hogy csak a kedden Baziásra érkező gyors-hajó van tulajdonkép személyszállításra szánva, de a többi hajóknál főtekintettel az árukra vannak, és a személyek csak mellékesen vétetnek fel, mi csakugyan való is, mert hajónkhoz Orsován három áruval rakott hajót kötöttek, és az uton ezeket hol megrakták, hol kiürítették. Ez ellen ugyan senkinek sem lehet kifogása, de igen is megrovandó: hogy az ezen árukat hordó hajókat személyszállítóknak nevezik s ezzel az utasokat elámitják.

De ha az ember tudja is, mint most én, hogy ezen személyszállító hajók mily lassan haladnak, mégis kénytelen azokon utazni, ha például hétfőn vagy kedden kell neki Gyurgyevón vagy Bukarestben lenni, mert a gyors-hajó csak minden héten egyszer, t. i. kedden in-

dulván Baziásról lefelé, az ember vagy több napokkal elébb kénytetnék hazulról elindulni és Bukarestben haszontalanul időzni, vagy a személyszállító gőzhajókat kell használnunk, s ez okból a közönség kényelme azt igényelné, hogy a gőzhajó társaság az alsó dunán minden héten legalább kétszer járatná a gyors-hajót.

Másik árnyoldala ezen gőzhajói utazásnak az: hogy Orsován a gőzhajó társaság vitelbérét, a hajóbeli vendéglős pedig minden számláit ércpénzben követeli, s ha valakinek arany- vagy ezüstpénze nincsen, a gőzhajó társaság megveszi az agiót, a pincér ellenben 1 uj forintos bankjegyet csak két ezüst huszasban fogad el, mi véleményem szerint rendén nincsen, mert ha az osztrák hajókon nem fogadják el bankjegyeinket, hogyan kívánhatjuk azoknak a külföld általi elfogadását.

Hanem ezeket mellőzve, az utazás gyönyörű személtvet nyújt, mert az alsó Duna völgye minden esetre igen szép táj, de ennek fénypontja az Uj-Moldova és Orsova közti tér, az ugynevezett Izlás és Kazan, mely halhatatlan Széchenyink nevét örökíti, azon utban melyet ő itt a szó teljes értelmében tornyosuló sziklák aljába váगतott.

Emelte ezen utnak élvezetét, hogy Orsován mintegy 80 török katona és szerb szomszédink nagy férfainak egyike Mihájlovits Stévca ur szállott a hajóra. Az elsőbkek szabadsággal haza bocsájtatván egész uton társaságban danoltak s vigadtak. Az utóbbi férfias komolyságu szép ember, és Radujevatzra utazott valami török kormánybiztos üdvözlésére; volt szerencsém vele hossz-szasb ideig társalkodni, de nem vehetém reá, hogy hazája jövendő politikájáról nyilatkozzon.

Gyurgyevón külön alkalmatosságot fogadva, estveli 10 órakor elindultam és más napon, az az f. hó 11-én reggeli 7 órakor Bukarestben a Concordia című vendéglőben voltam, a fuvar igaz 3 aranyba került, de a fuvaros ezen díjt megérdemlette, mert 4 jó lovát úgy meghajtá, hogy 2 órai etetést kivéve mindig galoppban jártak a szegény párák, és így kocsisom az oláhországi postai utazásról keringő híreket meg nem hazudtolá, azon kivétellel, hogy nem szük szekér, hanem becsületes, nálunk is szokásos fedeles, úgy nevezett steierkocsija volt neki, mint a többi ottani bérfuvarosoknak, mely kocsik csak azon roszt tulajdonnal birnak, hogy készülés nincs bennök, hanem szénából raknak ülést és így becsületesen kirázza az embert.

Gyurgyevóból Bukarestig utazva semmi emliteni valót sem láttam. Bukarest maga sikon fekszik, és jó nagy város, jelenleg 115,000 lakost számlál, egészen ki van kövezve, de borzasztó rosztul, az utca mindkét felén szük, mintegy harmadfél lábnyi járda van készítve apró kavicsból; az 500 körül levő pompás bérkocsik oly sebesen hajtanak el ezen ronda kövezeten, hogy csak csudálni kell, hogy oly kevés szerencsétlenség történik, és hogy a bérkocsik darabokba nem törnek.

A város magának az országnak állapotát tünteti elő, tudni illik külsőleg egészen francia, mig bensőleg ősalapotu; a francia majmolás annyira ment, hogy az utolsó oláh fuvaros a köszönömet nem mondja anya-

nyelven „mulcám“-nak, hanem franciául „mer szi“-nek, a jó reggelt nem „buna di minyácá“-nak, hanem „bon zszurnak“ sat.; úgy van ez a házakkal is; Bukarestben van legalább 500 valóságos palota, melynek mindegyike jókora rendszeren több holdnyi kertnek közepén áll, s mely a jó izlés és kényelem kitünő példánya, de a legszébb palota mellett látható egy összedült ház, e mellett egy viskó, azután jó egy becsületes szemétdomb, ennek szomszédja egy üres telek, e mellett egy pocso-lya, és azután megint egy palota; de ezen nem csodálkozhatni, mert ezen sok palota mind újabb időben építetett, jelesen mintegy 10—15 év óta, és ha a város szépítése még 15 vagy 30 évig ily arányban halad, nem sokára egész Bukarest merő palotákból álland, és ez meg is lesz, mert csak azidén 168 ócska ház van bejelentve újbóli felépítés végett.

A fővárosnak négy nevezetessége van. 1-ör igen nagy és pompás színháza, melyet egy bécsi építész 100,000 darab körmőci aranyon a város költségén állított fel. 2-or a csizmazsiu nevű kert, 3-or a chaussé melletti nagy sétatér, és 4-er az országgyűlés.

A színház építésének története, t. i. az, hogy az 100,000 aranyba került, és azt a város maga fizeté, mélyen megsomorító, mert míg egy most keletkező város mint Bukarest saját erejéből képes 100,000 darab aranyat, vagy is 600,000 osztrák forintot egy színház építésére fordítani, addig mink az egész országban nem vagyunk képesek tudós társaságunk számára ily öszletet előteremteni.

A csizmazsiu nevű kert a városnak közepén létezik, igen csinos, jó nagyságu park; fürdővel, tavakkal, kávéházzal, szóval minden kényelemmel.

Chausseének a bukarestiak a városból Erdélynek jelesen Brassónak vezető országút melletti, mintegy 80 holdnyi nagyságu pompás parkot nevezik; a városnak határában az utolsó házak tőszomszédságában kekedett ezen óriás park, melynek közepét az említett országút s az ennek két oldalában egy jó mértföldnyi távolságig ültetett hársfasor képezi, s ezen helygyűpontja egész Bukarestnek, ide kijár egész Bukarest minden napon ugyan, de főleg vasárnapokon és csütörtökön, de csak a jobb móduabbak, mert gyalogost itt ritkán vagy éppen nem láthatni, hanem estve 7 óra felé kezdenek a hintók erre hajtani s estveli 10 órafelé haza mennek, a kocsik az érintett fasorban fel alá hajtának, az emberek nézik egymást, és ki sem szállva haza indulnak; rendszeren 800—1000 koci sétál ott minden napon, csütörtökön és vasárnapon 1500-ig szaporodik a kocsik száma; — látni ezek között igen nemes vérű és kitünő szépségű lovakat, diszes hintókat, pazar fényességű női öltözékeket és ékszereket, de bizony a lovak legnagyobb száma nyomorult gebékből áll.

Az országgyűlési terem igen csinos és diszes, a 72 követek ülései körben felállított emelvényes karszékek, a ministerek egymás mellett ülnek legalól, a nők és diplomata részére külön karzatok vannak, és a nagy férfiközönség karzata legalább 400 ember befogadására elégséges; minden ülés zöld bársonnyal van bevonva, és a

butorzat mahonifából készült; elnöke a kamarának, mert itt annak nevezik, hivatalból az érsek, az alelnök választatik.

Már utközben jelesen Gyurgyevóban hallván, hogy a volt ministerium f. hó 10-én lemondott és új ministerium neveztetett, mely tegnapi napon terjesztendi az országgyűlésnek politikai programját elé, azonnal sietünk egy képviselő urat felkérni, hogy bemeneti jegyet adni szives legyen, mit a felszólított ur nem csak a legszivesebben teljesite, de 12-én délben, mikoron tudni illik a tanácskozás megnyilt, bennünket személyesen is felvezete a karzatra és jó elhelyezésünkről maga gondoskodott.

A miniszterium előterjesztéséből s a felszóllalt követek előadásaiból meggyőződtem, hogy elég ész, tudomány és akarat van az országgyűlés tagjaiban, hazájukat boldogítani, s én őszintén kívánom oláh szomszédainknak, hogy sikerüljön nekik honukat bensőleg személyes és vagyoni tekintetben lehetőleg biztossá és szabaddá tenni.

Már 11-én nappal találkozáink itt levő nemzeti művészeink többjével, jelesen Friedrichné asszony és Aranyvári kisasszonnyal, Füredi és Jekelfalussy, úgy földink, Hollósy Kornelia asszonyság férje Lonovits József ural, és az ő kijelentésük alapján jelenthetjük, hogy minden magyar szini előadás teli ház mellett adatik, s a közönség kitörő tetszésével találkozik, miért is siettünk erről személyesen meggyőződni, s 11-én estve Marthába menni; — az előadás kezdete fél kilenc órára vala hirdetve, de csak 9-kor kezdődött, a ház tömve volt. Friedrichné Mártha, és Pauli ur Lionel szerepében nagyon tetszetek, énekük számtalanszor megtapsoltatott, sőt mindketten ismételve kihivattak, de a harmadik felvonásban Friedrichné gyomor-göröcsöt kapván öszzerogyott s tovább nem énekelhetett; mi a művésznőt másnap meglátogattuk, és ágyban ugyan, de jobban találtuk.

Holnap estve Luciával kezdi Hollósyné és Füredy vendégszerepeit, és hisszük, hogy roppant tetszésben részesülendek; — általában nemzeti dicsőségen kívül bő anyagi nyereséget is arathatna a magyar társaság itten, ha ősi átkunk alól fölszabadulva öszsze nem vesztek volna, illetőleg Jekelfalussy ur tulságos követelései-vel a társaság tagjai közti szép egyetértést meg nem zavarja.

Ki kell emelnem, miszerint a honunkban elterjedt hiedelem, hogy Oláhországban nagy az olcsóság igen hibás, Bécsben, de Párisban sem kerül annyiba az élet mint Bukarestben; — a Concordia című szállodában egy udvari szoba 2 személy számára, és egy tábori ágygyal 24 órára 12 ezüst huszas; egy sós uborka 30 pengő krajcár, egy levesből, marhahusból, rákból, egy sült friss heringből, végre egy sült csirke és salátából. végre egy meszely közönséges asztali borból álló ebéd 9 ezüst huszas!

Végül, minden osztrák alattvaló érdekében megemlitendőnek tartom: hogy Bukarestben magában 25,000, egész Oláhországban pedig 60,000 osztrák alattvaló tar-

tozkodik, s ennek $\frac{2}{3}$ része magyar s ezek mindgyájan panaszkodnak a bukaresti osztrák konszultus korlátnoká (kancellárja) gorombasága, önkénye és rossz bánása ellen, oly annyira, hogy már számos honfi-társaink magokat Oláhországban honfiusították, csak hogy ezen ember zsarnoksága alól kikerüljenek, mind a mellett, hogy konszultunkat nem csak az osztrák alattvalók, de az oláhországiak is nem győzik eléggé dicsérni, és magasztalni.

Pest, június 28-án. A haladás ép oly nagy fontossággal bír a művészet terén a nemzeti nagyság gyarapítására mint a közéletben. A t. olvasó figyelmét e sorok által a fényképészetre kívánjuk fordítani, mely századoknak holt gyermeke volt, míg az alkotó emberi ész nem költé föl rideg sirjából, hogy egyetlen lehelletével életet adjon egy oly tudománynak, melynek ha nagy fontosságu előnyeit teljesen kimutatni akarnók, hosszú értekezésre kellene kiterjeszkednünk, mi levelezői tisztünk körén kívül esik. Egy jóra való, nemes törekvésű fiatal hazánkfia Németh László ur nyitott legujabban termet a fővárosban, hogy a fényképészet pályáján működjék. Tanulmányait egy kitünő fénykép-írótól nyerte, s azonnal első gondja volt, a legtokéletebb francia gépeket megszerezni, hogy a közönségnek helyes és izletes arcképekkel szolgálhasson. Saját szemcinkkel volt alkalmunk meggyőződni, — nem csak az utcai kirakatok után, hanem jól fölszerelt műtermében is, — hogy mindenkit a legnagyobb élethűséggel szerencsésen eltalál. Festője, Stromayer Károly ur szintén nagy buzgósággal végzi teendőit, arra törekedvén, hogy a színezések tiszták valók és hűek legyenek. Mint halljuk a lelkes fiatal fénykép-író egész buzgalommal oda törekedik, hogy írónk, színészeink és művészeink arcképeit egy-egy koszoruba foglalja össze. Ajánljuk őt a fővárosi és vidéki közönség hathatós pártfogásába; lakása: Molnár utca 1. sz. I. emelet.

Szokatlan bámulatot gerjesztett azon hir, hogy a boldog emlékezetű „Kisfaludy társaság“ már másodizben is megtartá közgyűlését, holott arról általában az

írói körök, előleges és utólagos értesítés hiányában, mitsem tudtak! Legtöbben a keringő hirt: mesének tartották, lehetetlennek itélvén, hogy oly társulat, mely hajdan annyi érdemeket szerzett magának, mindjárt föltámadásának hajnalán, magát teljes elszigeteltségbe helyezze, s az írók és közönség iránt megbocsáthatlan közönnnyel viseltessék. A különféle vélemények közül mielőtt egy is érvényre emelkedhetnék, ime halljuk, hogy b. Eötvös József 200 aranyat, egy névtelen 300 ftot ajánlottak a nevezett társulat céljainak előmozdítására. Hol és miként történtek az ajánlatok? mik és milyenek lehetnek azok a célok? kik és hol gyűleseznek? E kérdésekre a feleletek a jövő titokteljes homályában derengenek. Legyen szabad reménylenünk, hogy a társaság eddigi titokszerű eljárását, mely már évek óta tapad nevéhez, és mely oly rosszul illik neki, valahára elhagyandja.

A Visegrádon tartott „Guttenberg ünnepély“ igen szerencsésen ütött ki. Kora reggel a „Nádor“ gőzös szállítá oda a vendégeket, kik írókból, nyomdászokból állottak. Lehetetlen meg nem dicsérnünk a nyomdai személyzetet, kik között példás rend, s a legszebb társas szellem uralkodott. Meg kell említenünk azon derék 3 művezetőt is, kiknek rendezése alatt igen sikerült tűzijáték tartatott. A „Migazzi kastély“-nál a „Szózat“ énekeltetett.

Magyar Mihály ur visszalépett a „Nép Ujsága“ szerkesztésétől és kiadó tulajdonosa is megszűnt lenni; ez utóbbi jogot Boldini Robert nyomdász ur, felsőbb engedelemmel, vette át; a szerkesztő még nincs megerősítve. Boldini ur egyik legbuzgóbb nyomdászunk, ki fiatal hévvel szorgalmat és ügyességet párosít; oda törekszik, hogy a közönségnek egy oly lapot adjon, mely a sokszoros érdeket teljesen kielégítse, azért is minden számot gyönyörű színes képekkel látandja el, mi eddig a magyar irodalomban páratlanul áll.

A nemzeti színházban jelenleg olasz operatársaság működik, melynek éke a kedves bájtelki hangu La Grua Emma k. a. A férfiak közül Benedetti ur tűnik ki.

T Á R C A.

Vész és nemtó.

Történelmi beszély

Ránosztai Rezsőtől.

(Folytatás.)

Halvány nő töre magának utat...

Kétségbeesés kettőztette erővel hárítja el az előtte álló bámész tömeget, s mintha boldogság veszne ha megpihen; fáradhatlanul küzde a szorosságban elérni a királyhoz. Mire odaért kimerülten, a fáradságtól eltikkadva; de könnyebbült érzéssel emelkedék kebele.

Öntudatlan füzé karját az idegen nyaka köré, s egy pillantás fejezé ki, — mit érez... Mit az ajk szavakban elmondani nem tudott, egy lángoló csók tevő érthetővé azt — a szerelem örömét... Azután mint galamb ha ölyvet lát felrezzene. Könyezve borult a király lábaihoz, s míg öröm s hevüléstől piros arcán a visszatért aggodás könyei peregtek alá, rózsaszínű töredezt szavakban rebegének kegyelmet a kedves férfi számára.

Uram! Uram király! — szólt vagy inkább sóhajtott zokogástól tört hangon — kegyelmezzen... kegyelmezzen neki... büntess helyette engem... csak őt bocsásd szabadon!!!

Oly szép volt e nő, oly bájos szánandó helyzetében.

Mirzainó — kérdé odasugva, udvaroncától a nő szépsége által elbűvölt király — ki e gyönyörű hölgy?

Uram király — felelé Mirzaino mélyen meghajolva, hogy szavát a királyon kívül ki se értse meg — ez azon nő, kit neked én szolgálid legutolsója jelentettem.

Ez az?

Ez, s mert nem méltó senki más, hogy e szép hölgyet birja, gondolatban mihelyt meglátám, tenéked szántam őt.

Azután még csendesebben mint előbb hosszan beszéle a királynak, arcán a hízélgés jeleivel.

Élég elég! — vága halkán szavába Péter a hízélgőnek. — Szépsége elősorolásával csak lelkem vágyát gyújtod újabb és újabb lángra — tevé hozzá bizalmasan — s felede, hogy e nőt más birja már s így bírása tiltva van nekem. Pedig széketem s pálcámat adnám bírásáért mióta meglátam őt. Ki biztosítja nekem e nő szerelmét, mert hisz szerelme nélkül bírása is mit ér!

Csak egy szavadba kerül mindkettő uram király!

Hogyan érte, azt?

Tedd mit még mielőtt e nőt látád figyelmeztetésül előre mondek, s akkor — Van-e nő ki ne feledné a multat, hogy bírassa a jelent.

Némítsam el a férfit, mondád te? s vajjon biztosítottam-e akkor a nő szerelmét?

Van-e nő, — kérde ismét király, — kinek szerelmét rang, cím és arany biztosítani képesek nem volnának? A mi pedig a férfit illeti bizd őt reám . . . meghal! s a király mitsem fog róla tudni.

Ertelek — felelt a király, s mint sötét föllegen átcsapott villám szökeltet át lelkén a gondolat: „ha másként nem lehet, az idegen halni fog s a hölgy enyim leend . . . De e gondolatra megrázkodik, s mintegy gondolatainak folytatásul mondá:

Azonban ezt csak a legvégső esetben tedd Mirzaino!

Legjobb leende ha legelőbb megtettük azt, s ha e hölgy bejövele meg nem zavar mindent, most már hihetőleg nem kelendett gondoskodni erről. A nép dühének esett volna áldozatul, s ki tartozik felelni a nép dühéről — kivált ha a királyan elkövetett szentségtörést bosszulta meg.

Nagy húséged tulbuzgóvá tevé Mirzaino! Óvakodjál ne hogy tulbuzgóságot mindent elrontson.

En azt mondom uram király — szolt Mirzaino csaknem elfeledkezve magáról hogy halkal kell beszélnie — bizd reám őt.

Még most nem! — felelé szilárdan a király.

Az udvaronc ajkába harapott. Arca halálsápadtá vált.

Parancsold ki a tömeget Mirzaino — szolt a király a halk beszélgetés után fenhango.

*

*

Az udvaronc szavára néhány perc alatt üressé lett a terem a csöcselék gyülevész néptől, s a hallgatást csak a szép hölgy hangos zokogása zavará; ki még folyton kegyelemért esdve térdelt a trón számolyánál.

A király arcán a Mirzainovali beszélgetés alatt eltűnt harag és düh helyét szigor foglalá el s a bájolón szép nön legeltette szemeit szolt:

Kérésedre leányom legyen számára törvényhosszabbítás, hogy ne mondhasa, miként igaztalan szigorral járunk el tisztünkben a magyarok iránt. Kelj föl gyermekem s szólj: nemde te e férfvál jövel s hozzá tartozol?

Igen uram király! — felelé éjsötét szemeit a királyra emelve a hölgy.

A királynak néhány percnyi szünetre volt szüksége, hogy a szép szemek égető tüzét kipihenje. Oda volt! Reszketett!!! Mirzaino fülébe sugá: „El ne áruld magad királyom.“

Azután Péter az idegenhez fordulva kérdé:

S te miért nem mondád meg azt nekünk, hogy nő is van veled? Mi ugy is tudtuk azt alattvalóinktól; de töled akartuk hallani!

Haragod szóhoz jutni nem engedett uram király! . . .

Miért titkolnám előtted az igazat. . . E nő velem van. Ő

volt hű kísérőm; részesem a szenvedések között. Most pedig messze ismert kegyelmedre bizva magunkat hatalmad árnyékában keresünk védelmet.

S itt felfogjátok találni azt — mondá a király — csak húségték legyen személyiünk iránt igaz őszinte. Minden alattvalóimnak atyja akarok lenni; de egyszersmind kívánom, ne feledkezzék el senki is róla, miként ura s királya is vagyok s kezemben élet s halál.

Legkisebb szolgálid leszek uram király, de legnagyobb húséggel — válaszóla érces hangján a férfi. — Mint néptatyára áldást esdek reád, mint király te parancsolsz életemmel; hanem ne feledd, miként a királyok élete meg isten kezében van, s a zsarnokra áldás helyett csak átka száll.

Tompa moraj hallatá magát a tömeg között a csarnokban s Mirzaino, ki mint vérengző ölyv ugy látszik csak alkalomra vár, hogy a király haragját az idegen ellen felizgatva, sötét tervét véghezvihesse — a szinlett ragaszkodás tettetett bizalmával kiálta fel:

Uram király meddig tűröd még e vakmerőséget szent személyed ellen, nézd már hű rabszolgálid is megsokalták azt. Nem érdemes kegyelemre ily eb! mert megbocsáss uram király szolgálid legutolsójának, ha húsége elragadja őt, — eb ez, ki az őt simogató kezét marja, és marta meg.

Csend követé Mirzaino szavait, s a tettető udvaronc önelégülten látá: mint vonulnak redök a király homlokára, a szenvedély sugalta szavak után, s már megnyerve hívé annak gyöngye lelkét tervezett bosszuja kivitelére.

Az idegen a rémes csendben csak a vihar kitörését látá közelgeni; melynek menykövét a vészes ármány sötét szelleme — a most is még mindig a királyt ingerlő Mirzaino készíté biztos kezekkel. Látá, hogy csak egy ut van kikerülni azt. . . . Hölgyére estek habozása közben pillanatai. . . .

A szép hölgy remegve állott. Észreuvé az idegen férfi pillanatából annak zavarát: keblére hajolva sugá:

Tedd mit tegnap mondek. Ments meg magad, értem pedig légy nyugodt, isten megvéd. . . .

Na és most, hogy elnémultak félelmében dacos ajkai, — szolt hideg gunynyal a gyanus tekintetű Mirzaino.

Nem annyira, hogy gázságaidat elő ne tudnám sorolni, — dörgé ingerülten a férfi: kinek mint rég felgyűjtögetett guanyag közé esett szikra hatottak lelkére a guny szavak — — Életemre törzs, mert alávaló alkudat, melylyel mióta

itt vagyok e városban, üldözni meg nem szüntél, haraggal visszautasítám s házamból tegnap — mint megérdemlé kiüttelek. Sértett hiúságod bosszút esküdött, mert azt hívé, hogy kit aljas tervednek erszényeddel meg nem nyerhetél, bosszudtól remegni fog. A magyar hölgy erénye nem eladó kelme mit pénzért árulni, vagy megvenni lehessen, sem olyan embertől félelem mint te, még nem hajtja meg. — Te láttad ezt jól s minthogy semmire sem tudál menni velem, az alkuiban, míg én a háztól távol valék, aljas hízélgésekkel akarál utat nyitni a nő szívéhez. Gondoltad a nővel magával könnyebben boldogulsz, de csak megvetésével találkozá. . . . Mindkettőnk bosszud tárgya lett. Körülvevé fegyverekkel házunkat éj idején — s mint rabokat hozál ide engem s e nőt. . . .

Rágalom! Hazudság! — tördelé szorongva Mirzaino.

Rágalom? Hazudság? . . . Vagy azt hiszed nem vettem észre, miként tevéd utolsó kísérleteddel kevéssel előbb a csarnokban, a nőnél, s midün utálattal fordula el töled, bosszud lihegve mint jártál körül a tömeg között lázitva azt. . . . Vagy azt hiszed nem tudom miként a tömeg intésedre tevé mind azt minek tanui valánk! Nem te voltál-e ki ellenem a királyt koholt gyanusítgatásokkal felingerléd.

Mondj csak egyet is! — kiállta önkívüli zavarral Mirzaino; hogy a tömeg előtt gyávának ne láttassék.

Század!! Nem rám fogád-e hogy rabló vagyok, ki házadra törtem; hogy kém, ki a királyi széket felforgatni jött. Alig valék képes reggeli vádaidat kitudni; azonnal meghiusultak azok; mert senki nem hívé el miket ellenem koholtál. A körülmények semmisíték meg azokat. De te azóta hány

hazugsággal nem áltál elő, hogy sötét terved végrehajthasd. — csak hogy titkon ne hogy megcáfolhassam azokat is...

Uram király! ne hajolj Mirzaino ármányos szavaira, mig meg nem vizsgáltad a dolgot, mert boszu vezérli azokat...

Magunk leszünk bírák — szolt fölhevülve a király. — Hadd reánk, mi tárgyban sem kérjük tanácsodat, mert nem szorultunk reá... Ha minden vádtól tisztá vagy is, Mirzainonak elégtétellel tartozol... s nekem...

A törvénytáncos elnöke felállott s a feszületet a király felé fordítá, a mi annyit tett, hogy az idegen ügye elveszett, az igazság a királynál van.

Könnyen jár az igazság, kivált ha aljas emberek forgatják azt önző kezekkel.

(Folytatattik.)

Heti szemle.

— A „Bajai Közlöny“ f. év július 1-től „Aldunai Lapok“ cím alatt fog megjelenni.

— Valamelyik fővárosi lap az általunk közlött hirt, hogy b. Lopresti Lajos több határvidéki helységben alapítványt tett, miszerint ott évenként gyászisteni tiszteletet tartassanak Széchenyiért, oda fordítá el, hogy ezen helységek a báró ur birtokai volnának. Már ez nagy figyelmetlenség! Mi azt mondtuk, hogy az egy Mercyfalva a báró ur birtoka, a többi helység mind katonai végvidéki város; és a fővárosi ujdondász ezt, ha már a többiekről nem, legalább Perlasz, Mehadia, Orsova közismeretű nevekről tudhatta volna.

— A „Pesti Hírnök“, Tasner Antal ur egy felszólítása alapján a helyesírásban az egyszerű c-t fogadta el a cz helyett. E szerint a nevezett közlöny a legelső nagyobb politikai lap, mely e javítást és haladást elfogadta, és a mely eddig többnyire csak szépirodalmi és tudományos iratokban terjeszkedett. Érdekes a P. Hírnök azon észrevétele, hogy Hockenast Gusztáv ur nyomdájában az általa kiadott művekben nem szabad a szerkesztők, hanem kizárólag a nyomda saját helyesírását követni.

— Junius 22-én Lugoson borzasztó eset előadta magát. Egyszerre tüzi lárma támad, és a közönség a facsádi utra szalad, hol a kigomolygó füst mutatá a házat, mely belülről égett. Beakartak rontani, de az ajtók belülről voltak zárva. Egy nyitva maradt ablak azonban mutatá az utat melyen be lehessen nyomulni. A bemászók a sütökemencében egy alakot vettek észre, mely annyira fel volt dagadva, hogy azt a kemence torkán át előbb ki nem vehették, mig azt szét nem robbolták. Akkor az áldozatban a ház 18—19 éves gazdasszonyát, a legszebb lugosi oláh menyecskét ismerték fel. A vizsgálódás erőszakos halál nyomaira vezetett, mint-hogy a fej baltaütéssel volt beverve, a jobb kar szurással megsebesítve, a gyanu pedig a férjre esett, ki honn nem lévén, csak utóbb fogatott el.

— Szalay László magyarországi történetének első kötetei végkép elfogytak, s új kiadás készül belőlök.

— Alsó-Ausztria nem oly tiszta német tartomány, mint gondolnók. Az ottani nem német lakosság csehek, tótok, horvátok és szlavyonok, kiknek száma összesen 18500-ra megy.

— Beküldetett szerkesztőségünkhöz; „Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei“ első füzeté, tartalmazván azon intézet alakító közgyűlésének jegyzőkönyvét. — „Széchenyi gyász Borsodvármegye szívében Miskolcon 1860. aprilis hóban.“

— Kolmár József Baján előfizetést hirdet egy ily című munkára: „Úti képek a régi jó magyar világból. (1823.) Irtá Dömötör Pál. Előfizethetni július végeig 1 fttal.

— Midőn nem rég a Sz. H. azt a hirt közlé, hogy a

Kisfaludy-társaság első gyűlését tartotta meg Pesten, a fővárosi lapok ezt kétségbe vonák. Legközelebb azonban a társaság második gyűlését tartván, a lapok hallgatása már nagyobb mértékben gerjesztett figyelmet. Nem akarunk kísérletet tenni az okok vizsgálásában, de minden esetre igen feltűnő dolognak kell mondani, hogy egyrészt a társaság mintegy lábujjhegyen jár, más részt a hírlapok is majdnem ignorálják. Eddig csupán a B. P. Hírlap és utána a M. Sajtó tettek említést a társaságról. Mi a Pester Lloyd viszapillantásával a társaság multjára átvesszük a közleményeket: Kisfaludy Károly 1830. évi november 21-én elszenderült. Barátjai közül tizen, ugymint: Bajza József, Bártfay László, Bugát Pál, Forgó György, Helmezy Mihály, Stettner György, Szalay Imre, Vörösmarty Mihály és Walther László egyesültek, hogy a tiszteltnek emléket állítsanak. E célra aláírási ivateket bocsátottak ki, és munkáinak 10 kötetű kiadását rendezték. A vállalatnak oly kedvező sikere volt, hogy nem csak a tervezett emlék, mely most a nemzeti muzeumban őriztetik, létesülhetett, hanem még egy 4457 ftnyi összeg is fennmaradt. Ennél fogva az emlék felállítására alakult társaság 1836-ik évi november 12-én tartott gyűlésében állandó társaságkénti fennmaradását határozta, és Kisfaludy emlékét tisztelendő pályadijak kiosztásával az irodalom széptani és költészeti ágait fejleszteni kívánta. Az 1848 és 1849. évi események ezen társaság működését is megakaszták, és újra alakítása több évig nem engedtetett. Végre nem rég a társaság új szabályai megerősítést nyertek, minél fogva a társaságnak még élő Budapesten lakó tagjai báró Eötvös József elnöklete alatt már két ülést tartottak. Az első ülésen örvendetes tudomásul vétetett az alapszabályok megerősítése, s egy bizottmány neveztetett ki, hogy a szükséges készületeket az új választásokra megtegye s a pénztár állapotát megvizsgálja. Junius 20-án a második ülés volt. Ebben Tóth Lőrinc mint pénztárnok azon örvendezetető tudósítással lepte meg a társaságot, hogy mélyen tisztelt elnöke báró Eötvös József a Kisfaludy-társaság tőkéjének nevelésére 200 darab aranyat ajánlott, melynek értéke már is kamatoz, s hogy egy valaki, magán nevezni nem akaró ur 300 fttal nevelte a társaság tőkéjét. — Továbbá fölolvastattak a magyarok régi pogány vallását illető pályakérdésre még 1848. előtt bejött pályázó munkák fölötti bírálatok; a 8 beküldött munka közül az 5-ik számúnak íteltetett oda az 50 aranyból álló díj. A kézirat jellegje: „Milyen az ember, olyan az istene;“ kibontatván a jelítés levél, Kállay Ferenc r. akad. tag neve tünt elő. Kazinczy Gábor, mint tudva van, Molière némely darabjait igen sikerülten fordította; a társaság tehát fel fogja szolítani Kazinczy Gábort, engedné által Molièreféle fordítását, hogy azt a társaság kiadhassa, noha jelenleg csak 200 ftnyi csekély díjt ajánlhat neki érte.

— Lapunk mai számával szétküldtük Emilia előfizetési felhívását a „Magyar Nők Évkönyvé“-re. Ezen vállalatot sok körülmény teszi érdekessé. Mindenek előtt az, hogy a szellemdus szerkesztőnöt kirekesztőleg csak női írók támogatják, kik közül sokan hazai irodalmunk terén már igen gyönyörű, igen illatos virágokat ültettek. A tartalom olyan, hogy ezen évkönyv évenkénti megjelenését kell ohajtánunk. Az albumszerű művet özv. gr. Széchenyi Istvánné arcképén kívül, még 12 történelmi kép díszesítendi, és ezen előnyök mellett a 18 ivnyi munka előfizetési ára postai szétküldéssel még is csak 1 forint, vagy finom kötésben 1 ft. 40 kr., diszkötésben 2 ft. Emilia sokkal inkább át van hatva az írói hivatás komolysága által, mintsem a közönségnek nyújtandó műve valódi beccsel ne bírjon a maga szakmájában, — azért az évkönyvet legjobb lélekkel ajánlhatjuk.

— A lunkányi vastermelés nagy kiterjedést nyer. Az ottani felpesten eddig legfeljebb 12 ezer mázsát nyers vasat termelhetek évenként, nem ritkán annak működése teljesen megis szünt. Most 30,000 megy az évenkénti termelés. To-

mest határán legujabban dus vasérc bányákat nyitottak, és ezen ércek Lunkányon olvasztatnak. Innen szép utat kezdenek építeni Forazestre, a melynek hegyei a vasérceket szolgáltatják a távol eső, és vasérc hiányából veszélyben forgó Nadrágra. Az eddig érintetlen őserdők nagy része hozzáférhetővé tétetett, és általában nagyobb élénkség uralkodik e vidéken, mint még két évvel ezelőtt.

— Ismét egy korszerű eszme foglalkoztatja az ügybárákat. Junius 26-án délután Kubinyi Ágoston muzeumi igazgató ő méltósága teremeiben barátságos tanácskozmány tartatott, az egykori Marastoni-féle részvényes intézet helyébe egy állandó festész akademia alapítása végett. A dolog nem érett meg annyira, hogy arról tüzetesen lehessen szólni; reméljük mindazonáltal, hogy a jövő szeptemberre tervezett gyűlésen e részben sikeres megindulást várhatunk.

— Minap a balatoni gőzhajótársaság legutóbbi közgyűlésében elhatározta, hogy a Széchenyi-nemzetség színeiből lobogót készített a Kisfaludy-gőzös számára, s azt mindannyiszor felhuzatja a hajóra, ha gr. Széchenyi István nemzetségének valamely tagja a hajóra száll. Ez aztán a dicsőült emlékéhez méltó megtiszteltetés. — A Széchenyi-színek mint tudva van, a vérpiros, s a buzavirág-kék; a paizsban a magyar kettős kereszt áll a hármas hegyen, mint nemzeti címerünkben.

— Követésre méltó Sz. István községének azon érdekes határozata, melynél fogva a magyar akademia gyámolítására egy hold földet ajánlott fel. — Mi azt az indítványt tesszük, hogy az akademia e darabka földet ezen nehéz, s mégis buzgó utók örök emlékeül tartsa meg természetben, annak symbolumául is, hogy léte nemcsak a fényes pesti palota telkében, hanem az 1848-ki országgyűlés által felszabadított egykori paraszttelék földjében szintén egyformán gyökerezik. (Sz. H.)

— A sárosmegyei gazd. egyesület legutóbbi gyűléséről Eperjesről azt írja a P. Hírnök levelezője: Tisztelt szerkesztőség! Folyó hó 19-én gazdasági egyesületünk választógyűlése megnyitott — de nem tartatott meg — mert tagjait a megyei elnökség, a csendőrség által szétoszlatta. Csupán vázlatát adom ezen eseménynek, hogy miként oszlattatott szét a már hónapok előtt kitűzött gyűlés, melyet a cs. kir. főnök ur személyes jelenlétével nyitott meg. A sárosmegyei gazdasági egyesület elnöke s alapszabályainak megerősítése a helytartóságtól még februárban leérkezett, a választó gyűlés tehát még ekkor kitűzetett. Ezen időközben azonban ő cs. kir. Ap. felsége a g. egyesületekre nézve a végleges megerősítést önmaga számára tartotta fel — mi ideigl. elnökünkkel t. Piller Gedeon ural csak pár hét előtt közölte — ki ezen magas rendeletet az illetőkkel közölni nem érkezett. A gazd. egyesület tagjai közül tehát több mint 100 magyar földbirtokos összegyülekezett. Elnökünk megnyitotta a gyűlést a megye termében, ünnepélyesen. Utána megyei főnök b. Mirbach ur egy hosszú német beszédben előadta, hogy az egyesület legfelsőbb helyeni jóváhagyatásáig választó gyűlést nem tarthat, hanem csupán apróbb teendőiről tanácskozhat, s ő maga is fog némely tárgyakat előterjeszteni a megye s közjólét érdekében. Főnök ur beszédére igen tisztelt hazánkfia Bujanovics Rudolf emelt szót s észrevételeket tett a német nyelvre nézve. Erre a megyei főnök ur a gyűlést szétoszlottnak nyilvánította s eltávozott. Előadatott még azonban, miszerint Sárosmegyének egető szüksége van egy gazdasági egyesületre annyira, hogy ha a gazdák jelen állapotán nem segítünk, a kiadásokat elviselni képtelenek leendünk — előadatott, hogy a nagysárosi műmalom már 3 hónap óta zavarban van a miatt, hogy Sárosmegyében oly buza, mely ilyen malomhoz igényeltek, nincs, s ezen csak ily egyesület segíthet — előadatott, hogy ezen egyesület megalakulása már két évig tart, mialatt hasonló szerkezettel több megyében életbe léptek az ohajtott egyesületek. Indítványoztatott ezek folytán, hogy kiáltassanak ki több hivatalnokaik s terjesztessék megerősítet-

sük végett elő kérelmünk tbsznagy főkormányzó Ben edek ur ő exchoz. — Mig ezen fejtegetések s indítványok folytak, a helybeli rend. biztos ur jelent meg, azon sürgetéssel, hogy oszoljanak a tagok, mert ha nem: ő fegyveres erőt kénytelen elosztásukra használni. A sürgetés sikertelen maradván, az illető biztos ur a fegyveres csendőrséget a terembe beparancsolta. Egyesületi tagjaink ezt látva, elnökül gr. Károlyi Ede ő mgt, alelnökül Bánó József és Péchy Lucian urakat egyhangulag kikiáltották s a teremből kivonultak — hogy a közellevő vendéglőben ezen közhatározatukat jegyzőkönyvbe igtassák, s kérelmüket Ben edek tbsznagy s kormányzó ő exchoz felterjesszék. Ennyi az esemény rövid vázolata. Később ebéd közt a vendéglő nagy teremében folytak a toasztok, hol a „Szózat“ is ünnepélyesen elénekeltetett.

Temesvári ujdonságok.

* A ki a Józsefvárosba vezető nagy fasorban sétál, nem győzi csodálni, hogy miért conserváltatnak annak oldalán azon mocsárfészkek és pocsolyák, melyek bűdös kigőzöl-gésükkel szintoly kellemetlenül emlékeztetnek jelenlétükre, mint ártnak az egészségnek. Egy pár év óta tagadhatlanul történt némi a város tisztaságának, és csinosságának érdekében De hát ezen pocsolyák fentartására, melynek némelyike félőlnyi mélységű, fogadást tettek-e az illetők? Minden eső, minden áradás vízzel megtölti ezen gödröket, a nyár derekának heve pedig megteszi a magáét, hogy Temesvár kiérdemelje az évtizedek óta europaszerte ismeretes rosz hírét — az egészségtelességről. Községtanács, tisztelt községtanács, hozzád szólunk, és kérünk vedd figyelmedbe a nagyhidtól a jósefvárosi templomig vezető utat! — ez nem fővárosi természetű. —

* Egy derék honfi, ki nem rég köztünk megtelepedett, üres óráiban magyar nyelven oktatást kíván adni az elemi tudományokban gondos nevelésre vágyódó gyermekeknek; felserdültebbeket pedig külön órában hazai nyelvünk ismeretébe bevezeti. Az oktatás minőségéről és feltételeiről közelebbi utmutással szolgál szerkesztőségünk.

* Helybeli takarékpénztárunkban a lefolyt junius havában 295 fél betett 64,870 ft. 65 krt., 129 fél pedig kivett 34706 ft. 42 krt. Ez alkalommal azon érdekes megjegyzést ragaszthatjuk hozzá, hogy a temesvári házakra betáblázott 4 millió forintnyi adósságból (annyi volt legalább már két évvel azelőtt) maga a takarékpénztárt másfél millió mint hitelező illeti; tekintve pedig azt, hogy hány kölcsönkérő jelentkezett már eddig ezen intézetnél, új évig legalább is 2 millióra menend a takarékpénztár betáblázott kölcsönadása. Hát mennyire rughat az adósságok azon összege, mely betáblázva nincsen?

* Hetivásári árak junius 29-én: Buz a 4 ft. 15 kr., 4 ft. 10 kr. 4 ft. — Kétszeres 3 ft. 20 kr. — Rozs 2 ft. 40 kr. — Árpa 1 ft. 30 kr. — Zab 1 ft. 25 kr. — Tengeri 2 ft. 20 kr. mérőnkint.

Szerkesztői távirtd.

Győr Kr. E. urnak. Tökéletesen igaz, hogy a győri t. c. olvasó egyesület részére f. e. januárban 3 ft. 15 krt. előfizetési díjt kaptunk, és szint annyit f. e. júniusban. De minthogy ezen 3 ft. 15 kros díj fél éves előfizetés, a beküldött 6 ft. 30 krt. a lap csak f. év végeig, nem pedig 1861 évi junius végeig járul a tisztelt egyesületnek.

Lugos Sz. B. Köszönjük nemes fáradságát; azonban emlékezzék az egykori híres 40 számra.

Pest S. J. Meglehet próbálni avagy 500 példánnyal.

Kecskeméti G. F. A két példányra kevesebbet küldött, 30 krt. alkalomilag pótolni kérjük.

Ó-Becse N. M. A levelezési ígéretet, valamint azt, mivel egyuttal kecsgetett, szívesen vesszük. Azonban jó volna hozzálátni, mert proximus ardet.

Kolozsvár D. L. A félévi előfizetés 3 pengő, nem 3 uj forint.

Pozsony Gervay urnak. Megkaptuk, és rendben van.

Versce E. F. Lapunk mult félévi folyamából csak az újabb számok maradtak fenn néhány példányban. Küldtünk a mit előtalálhattunk.

Szeged W. Márton. Új évben az ön nevére egész évi előfizetés történt, azért a minap ujjalag beküldött 2 ft. 10 krt. javára írjuk.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.